

BOSHLANG'ICH SINFLARDA ONA TILI DARSLARIDA MUSTAQIL ISHLARNI TASHKIL ETISH METODIKASI

Baxodirova Farangiz Mansur qizi

Samarqand davlat chet tillari instituti, ingliz tili fakulteti, xorijiy til va adabiyoti
yo'nalishi. 1-kurs talabasi.

E-mail: baxodirovafarangiz8@gmail.com

ANNOTATSIYA: Ushbu maqola boshlang'ich sinf o'quvchilarida ona tili darslarida mustaqil ishlarni tashkil etishning metodik jihatlarini o'rganishga bag'ishlangan. Tadqiqot davomida o'quvchilarning mustaqil faoliyat ko'nikmalarini shakllantirish, ularni rag'batlantirish va baholashning samarali usullari tahlil qilindi. Maqolada pedagogik metodlar, interfaol texnologiyalar va diferensial yondashuvlar orqali ona tili darslarida mustaqil ishlarni tashkil etish amaliyoti yoritilgan. Shuningdek, o'quvchilarning ona tili darslarida mustaqil ishlash jarayonidagi xatolar va ularni bartaraf etish yo'llari ko'rib chiqilgan. Tadqiqot natijalari ikki jadval orqali tasvirlangan.

Kalit so'zlar: boshlang'ich sinflar, ona tili darslarida mustaqil ish, pedagogik metodika, differensial yondashuv, interfaol texnologiya, o'quv faoliyati, baholash, rag'batlantirish.

АННОТАЦИЯ: Статья посвящена изучению методических аспектов организации самостоятельной работы учащихся начальной школы. В ходе исследования были проанализированы эффективные методы формирования навыков самостоятельной работы учащихся, их стимулирования и оценки. В статье освещается практика организации самостоятельной работы с использованием педагогических методов, интерактивных технологий и дифференциального подхода. Также рассмотрены ошибки в процессе самостоятельной работы учащихся и способы их устранения. Результаты исследования представлены в двух таблицах.

Ключевые слова: начальная школа, самостоятельная работа, педагогическая методика, дифференциальный подход, интерактивные технологии, учебная деятельность, оценка, стимулирование.

ANNOTATION; This article is devoted to the study of methodological aspects of organizing independent work in primary school students. During the study, effective methods of forming students' independent work skills, their stimulation and assessment were analyzed. The article covers the practice of organizing independent work through pedagogical methods, interactive technologies and differential approaches. Also, errors in the process of independent work of students and ways to eliminate them were considered. The results of the study are presented in two tables.

Keywords: *primary school, independent work, pedagogical methodology, differential approach, interactive technology, educational activity, assessment, stimulation.*

KIRISH

Boshlang'ich ta'lim jarayonida ona tili darslarida mustaqil ishlarni tashkil etish muhim pedagogik masala hisoblanadi. Ona tili darslarida mustaqil ish o'quvchining faolligini oshiradi, mustaqil fikrlash va mas'uliyat tuyg'usini shakllantiradi. Shuningdek, o'quvchilarda vaqtni samarali boshqarish, topshiriqlarni tartib bilan bajarish va o'z bilimini mustahkamlash qobiliyati rivojlanadi. Bugungi kunda pedagogika olamida o'quvchilarning ona tili darslarida mustaqil ishlarini tashkil etish, ularni metodik jihatdan to'g'ri yo'naltirish masalasi ustuvor ahamiyatga ega. Shu sababli, pedagogik amaliyotda o'quvchilarni ona tili darslarida mustaqil ishga jalb qilish, ularni rag'batlantirish va baholash tizimi sifatida mustahkam metodik asoslarni ishlab chiqish talab etiladi³⁸.

Ona tili darslarida mustaqil ishning samaradorligi o'quvchilarning individual xususiyatlariga, qiziqishlariga, bilim darajasiga va psixologik holatiga bog'liq. Shu sababli pedagoglar differensial yondashuv va interfaol metodlardan keng foydalanishlari zarur. Bu esa o'z navbatida, darsning sifatini oshirishga, o'quvchilarda o'zini anglash va o'z bilimini baholash ko'nikmalarini shakllantirishga xizmat qiladi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA

Pedagogika olamida ona tili darslarida mustaqil ishlarni tashkil etish borasida bir qancha tadqiqotlar mavjud. Masalan, A. K. Safarov (2010) boshlang'ich sinflarda ona tili darslarida mustaqil ishni tashkil etish metodikasini o'rganib, o'quvchilarning faolligi va o'z-o'zini boshqarish ko'nikmalarini oshirishda interfaol texnologiyalarning samaradorligini qayd etgan³⁹. Shuningdek, N. N. Madraximova o'quvchilarda differensial yondashuv asosida ona tili darslarida mustaqil ishlarni tashkil etish metodlarini tavsiflagan va ularning individual xususiyatlarini hisobga olgan holda topshiriqlarni shakllantirishni taklif qilgan⁴⁰.

Metodologik nuqtai nazardan, ona tili darslarida mustaqil ishlarni tashkil etishda quyidagi tamoyillar hisobga olinadi: topshiriqlarni qiyinlik darajasi bo'yicha differensiallashtirish, o'quvchining individual qiziqishlarini hisobga olish, interfaol metodlar orqali bilimlarni mustahkamlash, va baholash tizimini aniq belgilash. Tadqiqot metodlari sifatida pedagogik kuzatuv, so'rovnomalar, testlar va eksperimentlar qo'llanildi. Shu orqali o'quvchilarning ona tili darslarida mustaqil ishlarni bajarishdagi muvaffaqiyat ko'rsatkichlari tahlil qilindi.

³⁸ Tursunov D. Pedagogik kuzatuv va baholash metodlari. — Toshkent: Fan, 2016. — B. 105.

³⁹ Safarov A. K. Boshlang'ich sinf pedagogikasi. — Toshkent: O'qituvchi, 2010. — B. 112

⁴⁰ Madraximova N. N. Boshlang'ich sinflarda ta'lim metodikasi. — Namangan: Fan va Ta'lim, 2015. — B. 87

MUHOKAMA VA NATIJALAR

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, o'quvchilarning ona tili darslarida mustaqil ishlashdagi faolligi interfaol metodlar va differensial yondashuv qo'llanilishi bilan sezilarli darajada oshadi. Tajriba sinflarida o'quvchilarga topshiriqlar turlicha qiyinlik darajasida berildi va ularning ona tili darslarida mustaqil ishlash ko'rsatkichlari baholandi.

Jadval 1. O'quvchilarning ona tili darslarida mustaqil ishga bo'lgan qiziqishi (foizlarda)

Sinf	O'quvchilar soni	Yuqori daraja	O'rtacha daraja	Past daraja
1-sinf	25	40%	48%	12%
2-sinf	27	52%	37%	11%
3-sinf	30	60%	30%	10%

Jadvaldan ko'rinib turibdiki, o'quvchilarning 1-sinfda yuqori darajada ona tili darslarida mustaqil ishga bo'lgan qiziqishi 40% bo'lsa, 3-sinfda bu ko'rsatkich 60% gacha oshgan. Bu esa metodik yondashuvlarning samaradorligini ko'rsatadi.

Jadval 2. Ona tili darslarida mustaqil ish natijalarining baholanishi (ballarda)

Sinf	O'quvchilar soni	O'rtacha ball	Eng yuqori ball	Eng past ball
1-sinf	25	78	92	60
2-sinf	27	82	95	65
3-sinf	30	88	98	70

Tahlil shuni ko'rsatadiki, o'quvchilarning ona tili darslarida mustaqil ishlashdagi muvaffaqiyatlari sinfning yoshi va metodik yondashuvning sifatiga bog'liq holda o'sib bormoqda. Shu bilan birga, individual yondashuv va differensial topshiriqlar natijani sezilarli darajada yaxshilaydi.

Shuningdek, tajriba davomida o'quvchilarga baholash tizimi joriy etildi. Ular o'z ishlari natijalarini baholash orqali o'z kamchiliklarini aniqlash va o'rganish jarayonini optimallashtirish imkoniyatiga ega bo'ldilar.

XULOSA

Boshlang'ich sinflarda ona tili darslarida mustaqil ishlarni tashkil etish pedagogik jarayonning muhim qismi hisoblanadi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, o'quvchilarning ona tili darslarida mustaqil ishga bo'lgan faolligi interfaol metodlar, differensial yondashuv va individual topshiriqlar orqali oshadi. Ona tili darslarida mustaqil ishlarni to'g'ri tashkil etish orqali o'quvchilarda mas'uliyat, o'zini baholash va o'zini rivojlantirish ko'nikmalari shakllanadi.

Shuni ta'kidlash joizki, pedagogning vazifasi faqat topshiriqlarni berishdan iborat emas, balki o'quvchilarning faoliyatini doimiy kuzatib borish, ularni rag'batlantirish, xatolarini tahlil qilish va tuzatish imkoniyatlarini yaratishdan iborat. Shu orqali

o'quvchilar mustaqil fikrlashni o'rganadilar va o'z bilimlarini amaliyotda qo'llashga tayyor bo'ladilar.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, ona tili darslarida mustaqil ishlarni tashkil etishda eng samarali usullar quyidagilar hisoblanadi: topshiriqlarni differentsiallash, interfaol metodlarni qo'llash, o'quvchilarning individual xususiyatlarini hisobga olish va baholash tizimini doimiy takomillashtirish. Bu yondashuvlar pedagogik amaliyotda keng qo'llanilishi va o'quvchilarning ona tili darslarida mustaqil ishini rag'batlantirishi mumkin.

Shuningdek, kelgusida ona tili darslarida mustaqil ishlarni tashkil etish bo'yicha qo'shimcha tadqiqotlar o'quvchilarning psixologik xususiyatlari, motivatsiya darajasi va o'quv jarayonidagi shaxsiy rivojlanishini hisobga olgan holda olib borilishi lozim. Shu yo'l bilan pedagogik jarayon yanada samarali va o'quvchilarga qiziqarli bo'ladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Safarov A. K. Boshlang'ich sinf pedagogikasi. — Toshkent: O'qituvchi, 2010. — B. 112.
2. Madraximova N. N. Boshlang'ich sinflarda ta'lim metodikasi. — Namangan: Fan va Ta'lim, 2015. — B. 87.
3. Xolmatov B. Sh. Pedagogik texnologiyalar va boshlang'ich sinf. — Toshkent: Sharq, 2012. — B. 95.
4. Karimova S. O. Ta'lim jarayonida o'quvchilarning ona tili darslarida mustaqil ishlashini rivojlantirish. — Samarqand: Fan, 2018. — B. 78.
5. Qodirov R. P. Boshlang'ich sinf pedagogikasi: nazariya va amaliyot. — Toshkent: O'qituvchi, 2014. — B. 120.
6. Tursunov D. Pedagogik kuzatuv va baholash metodlari. — Toshkent: Fan, 2016. — B. 105.